

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑”

ส่วนมาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า สามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง”

จากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว โดยมาตรา ๑๐๑ บัญญัติถึงคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอนุมาตรา (๓) บังคับให้ผู้มีสิทธิสมัครต้องเป็นสมาชิก พรรคการเมือง ผู้ใดซึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองก็จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หากได้รับการเลือกตั้ง จากประชาชนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว มาตรา ๑๐๖ ได้บัญญัติถึงสมาชิกภาพของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงไว้หลายประการ ในอนุมาตรา (๔) ระบุว่า ถ้าขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑ ซึ่งในมาตรา ๑๐๑ (๓) บังคับให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง หากลาออกจากสมาชิก พรรคการเมืองหรือมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของผู้นั้นก็จะสิ้นสุดลงตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคเพื่อไทยหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ บัญญัติว่า “ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้”

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๙ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมเอกสารประกอบ ตามที่นายทะเบียนกำหนดต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก และให้คำรับรองว่า ตนมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่ที่พรรคการเมืองกำหนด และให้พรรคการเมืองส่งสำเนาใบสมัครและเอกสารประกอบดังกล่าวให้นายทะเบียน”

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙
- (๔) พรรคการเมืองมีมติให้ออกตามข้อบังคับพรรคการเมืองเพราะกระทำผิดวินัย หรือจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุร้ายแรงอื่น
- (๕) พรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง เลิกหรือยุบไป
- (๖) เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง
- (๗) กระทำการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อบังคับพรรคเพื่อไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๑๐ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิก

- (๑) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๓) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

- (๔) อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ
(๕) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น”

พิเคราะห์แล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติขึ้นเพระบทยุติบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๘ บัญญัติให้ มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และสมควรกำหนดวิธีการ จัดตั้งพรรคการเมือง การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง และการเงินและการอุดหนุนทางการเงิน ของพรรคการเมือง ตลอดจนการเลิกและการยุบพรรคการเมือง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญจะกำหนดหลักการไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่อาจกำหนดรายละเอียดไว้ได้ทั้งหมด จึงต้องมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นมาขยายความ และกำหนดรายละเอียดไว้ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงต้องนำมาพิจารณาประกอบกับมาตราอื่น ๆ ในรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๐ บัญญัติว่า “บุคคล ผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
(๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

จากบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ ระบุถึงบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งใน (๓) ระบุว่า บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ในวันเลือกตั้ง คือวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครโดยหมายของศาล ผู้ถูกร้อง จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๐

พิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ แล้ว เห็นว่า บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ คือมาตรา ๑๐๐ ไม่อาจดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้ ไม่สามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิก พรรคการเมืองได้ และหากเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งอยู่ สมาชิกภาพของสมาชิก สิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ แม้ข้อบังคับของพรรคเพื่อไทย ข้อ ๑๐ ยังได้ระบุไว้เช่นกันว่าบุคคลที่ต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ เป็นบุคคลที่ต้องห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกอีกด้วย

ด้วยเหตุที่ได้วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ แต่สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เพราะผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงเห็นว่าสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบ มาตรา ๑๐๑ (๓)

นายอนุรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ